

članikov št. 14 in 15, falc. št. 16. pravilno uvekati

IV
72750

SLOVENSKI POROČEVALEC

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE

6
JANUARJA
1945
LETO VI. ŠT. 1
CENA 2 Liri

Sovražnik ne spi

Iz govora podpredsednika NKOJ-a na zasedanju Antifašističnega Sobraanja Narodne Oslob. Makedonije

Okupator je izgnan z makedonske zemlje v Jugoslaviji in danes se za ves makedonski narod odpira perspektiva srečnejše bodočnosti.

Zmaga osvobodilnega gibanja, je rezultat brezmejnega trpljenja vseh naših narodov in junaške borbe naše Narodne Oslobodilne Vojske, ki je pod vodstvom maršala Tita ramo ob rami z Rdečo Armado in armadami naših zaveznikov začela boj proti okupatorju.

Toda bilo bi lahkomišlno in skrajno škodljivo, ako bi dovolili, da vas zmaga nad okupatorjem uspava, da se vam zaradi uspehov zavrti v glavi. Zgodovina nas uči, da nastajajo po vsakem narodnem uporu najtežje težave in nevarnosti v prvem času, takoj po prevzemu oblasti. Treba je ne le z orožjem premagati sovražnika, temveč ga tudi politično pobiti, pod kakršnokoli obliko bi se skrival ali kakorkoli bi se zakrinal. Treba se je zavedati dejstva, da je sovražnik doživel poraz na bojišču in da se hitro bliža dan njegovega popolnega uničenja, toda moramo se zavedati tudi tega, da je pustil in bo pustil v naši deželi in po vsem svetu svoje fašistične in profašistične reakcionarne klike, ki bodo poskušale, da v novi obliki zopet pridejo do izgubljenih pozicij, do vpliva in do oblasti. Posebno mi, mali narodi, moramo biti na čistem v tem, da je sedaj tako, da se vsak dan porajajo nove neštivilne nevarnosti za našo svobodo in neodvisnost. Ta pazljivost je toliko bolj potrebna, ker nam žal vsakodnevno življenje kaže, da so svedene izjave o nevmešljanju v notranje zadeve drugih dežel v glavnem ostale samo zapisane na papirju, v praksi pa je stvar drugačna. Tudi ni treba pozabiti, da je dovolj ljudi, ki merijo našo demokracijo na kilometre in ki so nezadovoljni zaradi nekaterih naših ukrepov samo zato, ker ti ukrepi ne dopuščajo izdajalcev, fašističnim agentom in sovražnikom narodne svobode, da zrušijo resnično narodno demokracijo, tisto demokracijo, ki so jo naše demokracijske množice uresničile v svojih narodno osvobodilnih odborih v svoji narodni vojski in v drugih organih narodne oblasti v težkem boju proti okupatorju in domačim izdajalcem. Veste pa, da se je v novi Jugoslaviji zelo mnogo izpremenilo, da je stari državni red za večne čase zrušen in pokopan. Kar se danes godi v novi Jugoslaviji so le redki zgodovinski pojavi. Naša dežela Jugoslavija ne le da zmagovalno zaključuje narodno osvobodilno vojno, temveč je tudi prešla v demokracijsko revolucijo, ki odstranjuje vse možnosti zatiranja enega naroda po drugem. Nasprotno od tega ustvarja pogoje za medsebojno pomoč narodov v njihovem razvoju in obrambi narodne svobode. Iz stare Jugoslavije, temnice zatiranih narodov, je postala nova Jugoslavija, zaščitnik svobode in neodvisnosti njenih narodov.

Alli more imeti makedonski narod boljšega prijatelja, kot so jugoslovanski narodi, ki so mu pomagali, da se je osvobodil in ki so s tem, da so odstranili staro protiljudsko vodstvo, ustvarili pogoje za izgradnjo demokracijske narodne oblasti, v kateri ni prostora za šovinizem, imperializem in tendence za zatiranje drugih narodov. Kaj ni jasno, da mora ostati tisto, kar je bilo zgrajeno med narodno osvobodilno vojno in kar je prineslo svobodo makedonskemu narodu, glavni stebel njegove bodoče svobode in razvoja? Isto velja tudi za vse druge jugoslovanske narode. Štiri leta narodno osvobodilne vojne so nas naučila, da je enotnost malih narodov s priznavanjem njihove popolne enakopravnosti in s tem, da se nasloni na resnično demokratske sile v svetu nepremagljiva sila, ki more zaščititi našo svobodo in neodvisnost. Prav zato, vidite, je postala edina skupnost naših narodov, demokracijska, federativna Jugoslavija, nujna potreba vsakega od njih. Ni svobode niti za enega od naših narodov brez naše enotnosti.

Po vsem tem je naravno, da vsi sovražniki naših narodov in pridobitov našega narodno osvobodilnega boja zasledujejo danes en in edini cilj — hočejo uničiti enotnost naših narodov, razbiti Jugoslavijo. Kar se tega tiče, so danes enotni velikosrbski četniki, velikobolgarski šovinisti, hrvaški ustaši, tisti iz reakcionarne Mačkove klike, slovenski belogardisti in

Josip Vidmar, predsednik IOOF, odlikovan z redom Narod. Oslob. I. stopnje

Predsedstvo AVNOJ-a odliča, da se za zasluge v narodno osvobodilni borbi in izgradnji demokracijske federativne Jugoslavije odlikujejo z redom Narodnega Oslobojenja I. stopnje: Josip Vidmar, dr. Vojslav Kečmarović, dr. Niko Miljanić, Metodije Čento, dr. Siniša Stanković.

Sekretar:

Rodoljub Čolaković

Predsednik:

Dr. Ivan Ribar

Zveza profašistične mladine Jugoslavije — odlikovana

Na predlog maršala Tita je predsedstvo AVNOJ-a odlikovalo Zvezo profašistične mladine Jugoslavije z redom Narodnega Oslobojenja.

Odlikovani za hrabrost in zasluge v Narodno osvobodilni borbi

RSJ, 24. decembra 1944. Na predlog vrhovnega poveljnika NOV in POJ maršala Josipa Broza-Tita je Predsedstvo AVNOJ-a sklenilo odlikovati z redom Partizanske zvezde I. stopnje generallajtnanta Aleksandra Rajkovića, generallajtnanta Sretana Žujovića, generallajtnanta Milovana Djilasa, generallajtnanta Arso Jovanovića, generalmajorja Božidarja Maslarića in generallajtnanta Rdeče Armade Aleksandra Semojnovića Gundorova ter gardijskega polkovnika Valentina Vladimirovića Močalova. Z redom Narodnega Oslobojenja I. stopnje sta bila odlikovana znana prvaka HSS. Franjo Gaži in Pavao Krce. Z redom Bratstva in enotnosti so bili odlikovani za zasluge pri utrjevanju bratstva naših narodov med izseljenci v Združenih državah Amerike: Žarek Bunčić, Etbin Kristan, Toni Majnarić, Mirko Marković in Ede Jargas.

Državni uradniki in sodniki so prisegli

RSJ, 22. decembra 1944. NKOJ je izdal odlok o polaganju prisege državnih uradnikov in sodnikov narodnih sodišč. Državni uradniki in sodniki prisegajo na čast svojega naroda.

Službeni list demokracijske in federativne Jugoslavije

RSJ, 22. decembra 1944. NKOJ je sklenil izdati Službeni list demokracijske federativne Jugoslavije. Izdaja in nadzoruje ga NKOJ. Službeni list bo tiskan v srbskem, hrvaškem, slovenskem in makedonskem jeziku.

Zasedanje antifašističnega sobranja narodne osvoboditve Makedonije

RSJ, 23. decembra 1944. V Skoplju je bilo sklicano zasedanje Antifašističnega Sobraanja Narodne Osloboditve Makedonije. Na dnevnem redu je razpravljanje o političnem položaju in o organizacijskih vprašanjih. Nadalje se bo pretresalo delo Predsedstva Antifašističnega Sobraanja Narodne Osloboditve Makedonije od I. do II. zasedanja. Izbrano bo novo predsedstvo.

plavogardisti itd. Vsak prihaja s posebnimi gesli: prvim je demokracijska federativna Jugoslavija preveč, drugim premalo, tretji mečejo separatistična gesla, četrti poskušajo ponovno nahujskati en narod proti drugemu itd. Teh agentur pa se oprijemlje zunanji sovražnik. Bodočnost naših narodov zahteva od nas, da smo do skrajnosti budni proti vsem takšnim pojavom. Velika iluzija bi bila, ako bi mislili, da pri kateremkoli našem narodu ni teh notranjih agentur zunanjega sovražnika. Sovražnik ne spi, ne misli na kapitulacijo, ampak dela. Res je, da ga ljudstvo ne podpira, toda podpirajo ga zunanji sovražniki, nemški fašizem in njihovi pomagači in agente po vsem svetu. Ne bo nevaren samo tedaj, ako bomo budno stali na straži osnovnih načel

Podpred. NKOJ-a Edvard Kardelj v Skoplju

RSJ, 28. decembra 1944. Podpredsednik NKOJ-a Edvard Kardelj se je pripeljal v Skoplje kot delegat NKOJ-a na II. izrednem zasedanju Antifašističnega Sobraanja Narodne Osloboditve Makedonije. Predsedstvo Antifašističnega Sobraanja Narodne Osloboditve Makedonije je priredilo Edvardu Kardelju večerjo v hotelu Makedonija.

Pomoč srbske pravoslavne cerkve našim borcem

Beograd, 31. decembra. Upravni odbor srbske pravoslavne cerkve je sklenil, da izroči Predsedstvu ASNOS-a znesek 200.000 din za pomoč borcem in družinam Narodno Oslobodilne Vojske.

Slovinci v Vojvodini stopajo v NOV

RSJ, 24. decembra. Na poziv mestnega odbora OF v Petrogradu za prostovoljen vstop v slovensko brigado I. proletarske divizije se je od 117 beguncev, ki živijo v Petrogradu, prijavilo 81. Med ostalimi se je prijavil tudi 58 letni Jože Jurac.

Narodno Oslobodilno Fronte, ako bomo v samem začetku preprečili vse pojave rušenja pridobitev narodno osvobodilne borbe. Posebno pa moramo imeti pred očmi dejstvo:

Močna Jugoslavija, to je močna in srečna Makedonija brez strahu za svojo svobodo in neodvisnost in obratno, svobodna in enakopravna Makedonija, to je najtrdnjši stebel Jugoslavije. Svar vsakega posameznega Makedonca mora biti glede na to ne le čim prejšaja izgradnja Makedonije, temveč hkrati čimbolj okrepiiti Jugoslavijo, okrepiiti jo tako, da ne bo smel nihče dvigniti palce proti njej, ne da bi našel na enoten strašen odpor vseh naših narodov. Taka Jugoslavija pomeni mir na Balkanu, notranjo svobodo, enakopravnost in blagostanje naših narodov.

Ob triletnici osnovanja Prve proletarske brigade

Dne 22. decembra 1941. leta je maršal Tito ustanovil na tromeji Srbije, Sandžaka in Bosne v mestecu Ružo I. proletarsko, najslavnejšo brigado naše Narodno Oslobodilne Vojske. Takoj naslednji dan je I. proletarska brigada sijajno izvršila povelje svojega vrhovnega komandanta s tem, da je popolnoma potolčila močnejše kolone Italijanov in z njimi združenih četnikov. Nato je krenila po svoji poti zmage in slave, ki še ni končana. Od tedaj je v stalnih bojih in stoji na straži svobode, demokracije, bratstva, enakopravnosti in enotnosti jugoslovanskih narodov.

I. proletarska brigada je bila velika vojno politična in vzgojno prosvetna šola naše vojske. Dala je vojski in začetju preko tritisoč voditeljev. Prvi poveljnik brigade je bil eden izmed naših najboljših vojskovodij generallajtnant Koča Popović, ki je sedaj poveljnik glavnega štaba Srbije. Sedem velikih ofenziv in de-

setine manjših se je zrušilo na I. proletarsko brigado. Borila se je v Srbiji, Sandžaku, Črni gori, Bosni, Hercegovini, Dalmaciji in Sremu. Borila se je proti Nemcem, Italijanom, Bolgarom, domobrancem, četnikom, Nedičevcem, Ljotičevcem in proti belogardistom. Imela je okoli 100 velikih in mnogo več manjših bitk in borb. Rezultati njene triletno borbe, s katero stopa danes pomosno pred svojega stvaritelja in svoj narod, so: okoli 60.000 ubitih, ranjenih in ujetih sovražniških vojakov in oficirjev, preko 200 topov, okoli 500 minometov, 1.200 avtomatskega orožja, 10.000 pušk, 500 vagonov streliva in druge vojne opreme kakor tudi na stotine ujetih vojakov. Ona je napravila okoli 20.000 km peš in pohadi, ki so trajali po 60 do 70 km brez oddiha, niso bili redki. Skozi I. proletarsko brigado je šlo preko 15.000 borcev iz vseh naših krajev. Ona je otrok vseh jugoslovanskih narodov.

300 jetnikov iz celjske mučilnice rešenih smrti

Vse od časa okupacije je bila jetnišnica v Celju trepet in groza naših ljudi. Na tisoče najboljših mož in žena je šlo skozi zapore, kjer so jih gestapovski krvniki mučili, streljali in odvažali v internacijo. Zednje dni je Gestapo spet obsodil na smrt 17 talcev. To pa so zvedeli partizani. Osvobodilni borci so varlo ujetiščilo. Osvobodili so vseh 300 jetnikov in odnesli s seboj tudi mnogo orožja in municije.

Rešeni jetniki so se srečno umaknili iz mesta, le nekaj jih je policija ujela. Osvojeni možje so stopili v Narodno Oslobodilno Vojsko.

Junaška rešitev jetnikov je izzvala po vsej Štajerski največje veselje in navdušenje ter občudovanje do partizanov. Na drugi strani pa onemogel srd in trepet Gestapa.

DALMACIJA STRADA

ZAVNOH organizira pomoč

Dalmacija je dala in daje vsej domovini ogromno pomoč v boju za svobodo. Njeni junaški sinovi se umirali s smehom na ustnicah in s trdno vero v srečo v zmago tega, za kar so morali umreti. Že za stare Jugoslavije je bila Dalmacija tista, ki je v množičnih demonstracijah ljudstva obsejala protihitlerjansko politiko režimov predaprilske Jugoslavije.

Zato je Dalmacija v našem osvobodilnem boju najbolj čutila ruski škorenj in italijanski fašizem. Sovražnik se je dobro zavedal moči njenega ljudstva. Zavedal se je dobro, da bo Dalmacija tista, ki mu bo dajala teške udarce. Zato je tu z vso silo divjal, počenjal grozotne zločine in pustošil ter hotel z lakoto prisiliti ljudstvo, da bi klonilo, ko v boju ni ničesar dosegel. Po službenih podatkih socialnega oddelka Oblastnega NOO Dalmacije je med sovražnikovo okupacijo od aprila 1941 pa do novembra 1944. umrlo na 49 kmetov 738.400 prebivalcev, umrlo za lakoto 7.491 ljudi. Okupatorju ni bilo dovolj, da ji ni dal možnosti uvesti pridelkov, katere je morala vedno uvažati, ampak je uničeval domače vire in pridelke. Posekal je mnogo vinogradov, oljčnih nasadov in sadovnjakov. Po vsej Dalmaciji je ribičem raztrgal mreže. Od 20. tovarn za konzerviranje rib, jih je uničil 13. Potopil ali pa odvlekel je vse parnike. Pošiljal je ljudi množično v internacijo, tako da je samo v okolici Šibenika zaradi pomanjkanja delovnih moči okoli 70 odstotkov zemlje neobdelane.

Tako se po krivdi okupatorja usahnili osnovni življenjski viri. Danes je okupator pregnan z vse dalmatinske zemlje, ostale pa se še posledice njegovega uničevanja. Po vsem tem pustošenju je razumljivo, da se vedno močnejše čutijo

posledice in ni čudno, da je umiranje za lakoto v zadnjih mesecih celo naraslo. Tako je samo od 15. X. do 30. XI. umrlo za lakoto 611 oseb. Najbolj so prizadeti ljudje po mestih in otokih. Danes strada okoli 300.000 Dalmatincev. Ljudstvo je zelo izčrpano in preti nevarnost, da podležo raznim bolehnjem. V Splitu, Šibeniku, Dubrovniku in drugih mestih po otokih in Zagorju je zelo razširjena TBC majhnih otrok.

Mi vsi čutimo danes to, kar preživlja Dalmacija. Ona je del naše celote in njen življenjski obstoj je tudi naš življenjski obstoj. Dalmacija je po svoji moči industriji važna baza za začetek izgradnje in obnove. Saj je v njej industrija cementa, so ladjedelnice, je industrija aluminija in umetnih gnojil, so solarne.

Treba je Dalmaciji pomagati in to takoj! Na iniciativo ZAVNOH-a se je oblikoval poseben odbor. Ta organizira in vodi akcijo za pomoč Dalmaciji. In še je tu prva pomoč. Predsedstvo ZAVNOH-a je poslalo Oblastnemu Narodno Oslobodilnemu Odboru Dalmacije 5 vagonov žita za prehrano sestradanih dalmatinskih otrok. Pomagali pa ji bodo tudi z zamenjavo žita za sol. Dalmacija ima dosti soli, ostale pokrajine naše države pa malo. Narodno Oslobodilni Odbori vseh krajev bodo birali žito preko osnovanih združenj. Organizirali bodo mesta, kjer se bo blage izmenjavalo. Isto bodo napravili NOO Dalmacije. Ponekod so te zadruge že močno organizirane. Tako jih ima Banija 12. Dobro organizirane zadruge bodo lahko izvedle voljo naroda, ki je pripravljeno pomagati dalmatinskemu ljudstvu.

Nikakor ne smejo stradati otroci partizanov, nikakor ne sme umirati od lakote Dalmacija, zibelka

Nadaljevanje na 2. strani

Madžarska, zadnja Nemška zaveznica, napovedala Nemčiji vojno

Dne 21. dec. se je v Döbrečinu sestalo 230 demokratično izvoljenih ljudskih poslancev iz vseh krajev osvobojenega ozemlja. Od poslancev so ustanovili začasno poslansko zbornico, ki je imenovala novo madžarsko vlado. Predsednik nove vlade je general Miklos Bela. Vlada je izjavila, da je njen poglaviti cilj skleniti premirje z zavezniki in mobilizirati vse sile ter pomagati pri osvoboditvi dežele.

Dne 31. decembra je nova vlada napovedala Nemčiji vojno, 2. januarja pa so trije člani vlade prišli v Moskvo, da sklenejo premirje.

Nemčija je danes popolnoma osamljena. Izgubila je svojo zadnjo zaveznico, ki ji je napovedala vojno. Madžarska je štirideseta država, ki je danes v vojni z Nemčijo.

Komite narodne osvoboditve Poljske — poljska vlada

Poljski Narodni svet je proglasil Nacionalni komitet osvoboditve Poljske za začasno poljsko vlado. Prvo začasno vlado je sestavil dosedanj predsednik Nacionalnega komiteja g. Osobka - Moravski, ki je prevzel tudi zunanje ministrstvo. V vladi je 5 predstavnikov kmetijske stranke, 5 socialistov, 4 predstavniki delavske stranke, predstavnik demokratične stranke in dva neodvisna.

Poljski narod je ta zgodovinski dan pozdravil z velikim navdušenjem. V Lublinu in po vseh mestih in vaseh osvobojene Poljske je prišlo do velikih manifestacij, kajti poljski narod se je zavedel svoje

velike zmage nad temno reakcijo ter je začutil, da ni več daleč dan, ko bo vsa njegova domovina osvobojena.

G. Berut, predsednik Narodnega sveta je še enkrat in dokončno obsodil vse protiljudsko in protinacionalno početje londonske emigrantske vlade, ki je sedaj doživela smrtonosni udarec. V svojem govoru je izrazil vso globoko hvaležnost Sovjetski Zvezi za pomoč, ki jo je poljskemu narodu v borbi za osvoboditev in neodvisnost nudila sovjetska vlada s svoje plemenito in modro politiko in Rdeča Armada s svojim velikim junaštvom in požrtvovanjem.

Nova Francija — Četrta Republika

Oktober meseca so Zavezniki priznali začasno francosko vlado, novembra meseca je bila Francija sprejeta za stalnega člana Evropskega posvetovalnega odbora v Londonu, decembra meseca je general de Gaulle obiskal Moskvo, kjer je bil podpisan sovjetsko-francoski dogovor, eden najpomembnejših političnih dogodkov zadnjega časa, in po vseh iz Londona in Pariza vse kaže, da bo v kratkem podpisan tudi angleško-francoski dogovor.

Tako se Francija kaj naglo dviga iz razvalin in se bliža svojem predvojnemu položaju resnično neodvisne in velike države. Za te svoje uspehe se ima nova Francija ali Četrta Republika zahvaliti predvsem modri in plemeniti zunanji politiki Sovjetske Zveze in zaveznikov sploh, naprednim množicam francoskega naroda, ki se je v domovini boril proti okupatorju in gibanju, ki ga je v inozemstvu vodil general Charles de Gaulle.

Polom in prebujenje

Francija je propadla junija 1940. Tega naglega propada je bila v veliki meri kriva notranja razcepjenost francoskega naroda, močna in široko razpredena peta kolona, ki je imela svoje postojanke na najvišjih mestih, posebno v gospodarstvu in v zunanji politiki, tako da je lahko zrušila vlado Ljudske fronte. V zunanji politiki je sabotirala francosko-sovjetsko pogodbo in privela Francijo do sramotnega podpisa v Monakevom, do vojne in do poloma.

Francoska vlada je sklenila sramotno premirje, ostala doma in postala Hitlerjev hišec in priganjač. Že 18. julija, komaj nekaj dni po sramotni kapitulaciji, se je na londonskem radiju oglasil brigadni general Charles de Gaulle, ki se do takrat ni udeleževal francoskega političnega življenja. General de Gaulle je izjavil, da ne prizna sramotnega premirja, napovedal je Nemčiji in Italiji boj do skrajnosti ter pozval vse poštene Francoze, naj se berijo do popolne zmage. Njegovemu klicu se je odzvala večina francoskih sil, ki so bile izven domovine. General de Gaulle je v Londonu ustanovil odbor Svobodna Francija, ki je zbiral razkropljene francoske oborožene sile, se boril proti sovražniku obanem pa vedil tudi ostre borbo za suverenost in neodvisnost francoskega ozemlja.

Borba, ki jo je vodil general de Gaulle, je bila težka, toda uspešna. Vsi se spominjamo trmastih poskusov temne reakcije, ki je po izkrcanju anglo-ameriških čet v Severni Afriki postavila na čelo osvobojenega ozemlja admirala Darlana, podpredsednika izdajalske vlade v Vichyju. Ta odločitve je naletela na odpor vsega naprednega javnega mnenja ne samo v za-

ljena Narodna fronta (Front National), ki je bila zanesovana na tako široki osnovi, da je lahko zajela vsakega poštenega rodoljuba. Narodna fronta je takoj poklicala na oborožen upor. Člana komunistične stranke Charles Tillon, ki je danes minister za letalstvo v začasni francoski vladi, in tajnik Narodne fronte Pierre Villon, sta organizirala partizansko vojsko, ki je znana pod kratico F.T.P.F. (Prostostrelci in partizani Francije — Franciturs et Partisans de France.) Poleg Narodne fronte se so pojavila še različna samostojna gibanja s svojimi lastnimi oboroženimi odredi. Narodna fronta žal ni bila dovolj močna, da bi zajela vsa ta gibanja. Takozaprtežnost sil odpora pa je seveda koristila samo okupatorju in mednarodni reakciji. Kaj pomeni enotno vsenacionalno gibanje odpora so gibanja odpora spoznala, ko je mednarodna reakcija sodelovala s admiralom Darlanom v Severni Afriki. Da bi dosegla enotnost, so gibanja

odpora ustanovila novo široko zvezo pod imenom Gibanje narodnega odpora (Mouvement de la Resistance Nationale). To gibanje je izbralo svoj Višji svet (Conseil Suprême de la Résistance Nationale) in svoj izvršni odbor, Svet narodnega odpora (Conseil National de la Résistance), ki šteje 17 članov. Pri Svetu narodnega odpora se je ustanovil Vojaški odbor (Comité d'Action Militaire du Conseil National de la Résistance), čigar predsednik je član komunistične stranke in tajnik Narodne fronte Pierre Villon. V ta vojaški odbor so poslale svoje predstavnike vse različne vojaške formacije, ki se so pred invazije v Francijo združile v enotno vojsko pod imenom Francoske notranje sile (F.F.I. Forces Françaises de l'Intérieur). Tej vojski je poveljeval general Koenig, ki ga je general de Gaulle poslal iz Afrike in ki je bil pod vrhovnim poveljstvom generala Eisenhowerja. e. m. b.

(dalje prihodnjič)

Grški narod v borbi za svojo demokracijo

Božični obisk g. Churchilla in g. Edena v Atenah grškemu narodu in prinesel miru. Na sestanku vseh grških voditeljev, ki ga je vodil atenski metropolit Damaskinos, ni prišlo do sporazuma, ker je reakcija pokazala svojo nepomirljivost. Voditelji so pristali samo na en predlog osvobodilnega gibanja: na regentski svet. Za regenta je bil imenovan metropolit Damaskinos. Predsednik vlade Papandreu je odstopil, ker je narodno osvobodilna vojska Grčije razbila njegovo največjo oporo, generala Zervasa, grškega Mihajloviča.

Novo grško vlado je sestavil general Plastiras, ki je živel 12 let v inozemstvu in ki je ob svojem povratku v domovino postal poveljnik vladnih oboroženih sil ter vodi borbo proti narodno osvobodilni vojski. V njegovi vladi, ki še ni izpopolnjena, ni nobenega predstavnika osvobodilnega gibanja. Jasno je, da Plastirasova vlada ni ljudska vlada in da narodno

osvobodilno gibanje ne more pristati na pogoje britanskega poveljnika generala Scobieja ter položiti orožje, posebno ne, ker general Scobie noče razorožiti vladnih čet, žandarmerije in policije. ELAS se dobro zaveda težkih žrtev, ki jih je grški narod žrtvoval v borbi za svobodo in demokracijo, zato ve, da je sveta dolžnost braniti sadove štiriletne borbe z okupatorjem.

Gotovo je londonski „Times“ odraz javnega mnenja v Angliji ko piše, da so predlogi EAM-a (narod. osvob. gibanja) v vsakem primeru resna osnova za razgovore. „Tisti delegati, ki so zapustili konferenco, ko so slišali predloge, so se v stvari pokazali nepomirljivi, a ne zastopniki EAM-a. Britanci ne morejo igrati posredovalne vloge, dokler se britanske čete bore proti silam organizacije, ki je očitno največja organizirana stranka ali skupina v Grčiji.“

Pred II. Kongresom Zveze Slovske Mladine

Štiri naloge

Drugi kongres protifašistične mladine Jugoslavije živi v srcih slovske mladine kot simbol bratsva mladega pokolenja nove Jugoslavije, kot berben pregled udarne sile mladih rodoljubov, ki ne štedijo svojega življenja, kadar gre za svobodo in obost naših narodov.

Danes se slovska mladina pripravlja na svoj drugi kongres. Že v samih pripravah na kongres se postavljajo pred naj nove naloge. Storiti mora vse, da jih izvrši, ker bo le tako lahko prišla ponosna na to svoje velike manifestacije.

Mobilizacija

Osrednji cilj kampanje pred kongresom je mobilizacija. Priprave na drugi kongres naj združijo in povečajo vrste

naše borbene mladine, da bo takoj pripravljena oditi v NOV, posebno v krajih, kjer mobilizacija za orožje sposobne mladine še ni popolnoma izvedena. Mladina, ki ni sposobna nositi orožja, naj kar največ pripomore k oskrbi naše vojske. Mladi borci in borke NOV naj v pripravah za kongres podeseterije svoje napore, da bodo res postali mojstri svojega orožja, mojstri vojne tehnike in taktike vojskovanja, izvežbani in disciplinirani Titovi udarniki.

Novo jugoslovansko rodoljubje gori v srcih naše mladine in prav tako odlična volja, da to demovino do kraja združimo in osvobodimo. O njem pričajo pojačane listkovne, napisne, sabotažne in oborožene akcije primerske in koroške mladine, pričajo še večji naperi mladih bercev, naših brigad in odredov z neizprosni udarci po sovražniku. O tem pričajo številna pozdravna pisma in resolucije, ki jih naša koroška in primorska mladina, mladina Trsta in emot, ki se bojujejo v teh predelih naše zemlje pošilja maršalu Titu. V pripravah za drugi kongres bo mladina to svoje delo še stopnjevala.

Pomoč delu naše oblasti

Slovska mladina čuti veliko odgovornost do svoje narodne oblasti, do naše Osvobodilne Fronte. Ustvarjanje slovske ljudske oblasti je razumela kot veliko zmago našega naroda, ene najbolj dragoceni pridobitev osvobodilne vojne. Mladina nudi veliko pomoč naši narodni oblasti, svobodno izvoljenim narodno-osvobodilnim odborom. V kampanji za drugi kongres mora naša mladina postati še aktivnejši pomočnik pri utrjevanju naše ljudske oblasti. Popolna in dosledna mobilizacija vseh narodnih sil, mora prav pri mladini najti najširši odmev. Naše mladinke naj z našimi ženami vred nadomestijo moške, ki odhajajo v vojsko. Nadomestijo naj jih tako, da se njihova odsotnost ne bo poznala ne v političnem ne v upravnem delu naših odborov.

Pomoč pri obnovi domovine

Pred našim narodom leži velika naloga obnove domovine. Mladina mora pri obnovi razviti vse svojo mladostne iniciative. Zato naj se uči, iz naše mladine morajo zrasti novi ljudje, ki bodo sposobni dvigniti industrijo, narodno gospodarstvo, kulturo in prosveto, ljudje, ki bodo znali ustvarjati naredu srečne življenje in napredek. S kongresom, ki prihaja, naj postanejo naše nove šole, delavnice in tečajni žarišče mladinske delavnosti in učenja mladih ljudi!

Za popolno enotnost mladine

Da te naloge izpolnimo, moramo doseči popolno enotnost naše mladine. Enotnost bo popolna, ko bomo zaktivizirali tudi tisti del mladine, ki še stoji

sužnjeni Evropi, tamveč tudi v Veliki Britaniji in Ameriki. Toda reakcija ni popustila niti po umoru admirala Darlana. Severno Afriko je izročila v roke take zvanemu nepolitičnemu generalu Giraudu. Toda gibanje generala de Gaulle je zmagalo, ker so ga podprla vsa odprana gibanja v domovini, posebno še najnaprednejše množice francoskega naroda. To je predstavljalo komunistični poslanec Fernand Grenier, ki je prišel v London januarja 1943. General de Gaulle se je preselil v Alžir, kjer je bil ustanovljen Odbor narodne osvoboditve, ki sta ga Velika Britanija in Amerika priznali kot predstavnika francoskega osvobojenega ozemlja. Sovjetska Zveza pa kot predstavnika vseh francoskih interesov. V Odbor narodne osvoboditve so vstopili tudi člani gibanja odpora, ki so prišli iz domovine. V Alžiru je bila ustanovljena tudi Posvetovalna zbornica, ki naj bi bila nekakšen parlament. Člani te zbornice so bili bivši poslanci in senatorji, ki leta 1940. niso glasovali za izdajalskega Pétaina, vodilne osebnosti de Gaullovega gibanja in zastopniki gibanja odpora, ki so prišli iz Francije.

Gibanje odpora doma

Francoski narod se je globlje razgibal po zahrbtnem nemškem napadu na Sovjetsko Zvezo, kajti zdaj so bile dane večje osnove za odpor. Na pobudo komunistične stranke je bila ustanov-

Težke sanje Adolfa Hitlerja

France Mihelič

»Nadaljevanje s 1. strani

Hrvatske, vzor bratstva Hrvatov in Srbov in svetilnik v boju za našo svobodo.

Na prvem zasedanju ASNOS-a in Sreten Žujević poverjenik za promet, dejal, da je naloga Srbije, ki ni tako opustošena, pomagati drugim pokrajinam Jugoslavije, v katerih obnova ne bo tako hitro mogoča.

Ne samo v boju, tudi v medsebojni pomoči se kaže povezanost jugoslovanskih narodov!

izven boja in graditve ali je celo pod okupatorjevimi vplivi. Enotnost mladine bo popolna, če bomo povezali v ZSM tisto mladino, ki popolnoma na lastno pobudo dela, se hoče boriti, a še ni zajeta v našem gibanju. Za naš kongres dosežemo popolno enotnost širokih množic slovske mladine, ki naj se že danes izraza s široko mobilizacijo, v požrtvovalnem in organiziranem delu ter aktivnosti. Naloga, ki se stavlja pred nas pred kongresom slovske mladine, izvršimo udarno, s tekmovanjem. Vsa mladina naj se zdrži v predkongresnem tekmovanju! Priorave za drugi kongres ZSM naj povedejo našo mlado generacijo z borbe in z delom v zmago in k ustvarjanju vseh pogojev za njen svobodni razvoj in življenje. Gabrijel Gašperič

OBTOŽUJEMO

Sramotna satanska kupčija z otroško krvjo

Gestapovski krvniki pognali v zrak šolo, pri čemer je našlo smrt 29 otrok. Svoj brezvestni zločin so naprtili partizanom

Ker fašistični okupatorji kljub nasilju in strahovanju, kljub umazani lažnjivi propagandi ne morejo odvrti slovskega naroda od njegove Osvobodilne Fronte — se poslužujejo novih, še podležjih sredstev in načinov blatenja Narodno Osvobodilne Vojske in organov narodne oblasti.

Na Gorenjskem je pred dnevi nastala v meščanski šoli na Jesenčah silovita eksplozija in to v času, ko se bili učenci prvega in drugega razreda pri pouku. Med otroci v starosti do 12 let je bilo 9 smrtnih žrtev 20 pa težko ranjenih.

Tragična vest je strahotno razburila javnost, saj je bilo vsakomur jasno, da je to nov zločin Gestapa nad slovskega krvi, ki so ga znali satanski nemški možgani, da ga bi podtaknili partizanom. V resnici je ta njihov namen že v naslednjem trenutku razgalila nemška propaganda, ki je zakrčala na ves glas, da so zločin zakrivali partizani. Z velikimi plakati in ustnim razširjanjem nezanesljive laži so hoteli gestapovci in njihovi slovske izdajalski pomočniki izrabiti bridko žalost težko preizkušenih nesrečnih staršev za svojo protipartizansko propagando. Toda naši ljudje predobro poznajo Hitlerjeve nečloveške metode in niso še pozabili požiga Reichstaga, Monakovskega atentata in Katynske afere, v katerih je Hitler mirno žrtvoval stotine in tisoče ljudi, da izrabijo njihovo smrt za svoje umazano propagando. Toda to pot so se nemški fašistični izročki pošteno uracunali. Naši ljudje niso nasledili gestapovskemu izzivanju. Da udušijo javno mnenje in splošno egorčenje so Nemci zagrozili, da bo vsakdo, ki bi razširil nasprotno trditve aretiran in ustreljen. Tako se že v nekaj dneh aretirali devet oseb.

Zadnje dejanje ogabne in pedle kemedije, ki naj bi ljudi odvrtila od OF za ceno nedolžne krvi jeseniških otrok, pa se Nemci in njihovi domači izdajalski hišci zaigrali na pokopališču. Eden vodilnih gorenjskih belogardističnih organizatorjev se je na pokopališču v svojem farizejskem govoru skliceval na kri nedolžnih otrok, češ, da je bila prelita za zmago velike Nemčije...

Ljudi je popadel bes, da se ti podli švabski psi na takšen način igrajo z njihovimi najsvetejšimi čustvi. „Ali je nedolžna žrtev partizanov tudi moj mož, ki ste ga vi zločinci ubili in ki leži na tem pokopališču?“ jim je zaklicala neka žena v obraz. Med množico je po tem klicu nastal nemir, ki je zmedel gestapovcem sled za odlično, zavedno slovskega žene.

„Kdo zadržuje v Bariju 3500 ton hrane?“

vprašuje angleški list Reynolds News

London, 26. decembra. List Reynolds News prinaša članek pod naslovom pomagajte zdaj! Stotisoči mož in žena umirajo v Jugoslaviji od lakote in zime. Od vseh zaveznikov, ki so se pridružili boju proti nacistični Nemčiji, ima Jugoslavija največjo pravico, da zahteva pomoč. Jugoslovani niso zahtevali od Britancev in Američancev, da žrtvujejo za nje svoja življenja. Zgradili so svojo lastno osvobodilno vojsko in z lastnim bojem podel okupatorja iz svoje domovine. Danes zahtevajo samo hitro akcijo, da bi se jim pripeljala hrana in obleka, ki sedaj čaka na prevozna sredstva v Italiji, Afriki, Kanadi in Britaniji.

Kdo je odgovoren za to, da se ne da na razpolago maršalu Titu ena izmed jugoslovanskih ladij, ki so sedaj v službi zaveznikov? Po čigavem ukazu zavezniško poveljstvo za vojaško zvezo zadržuje v Bariju 3.500 ton hrane, poslana v Bari 21. novembra? Sovjetska Zveza je kljub velikim lastnim potrebam že poslala v Jugoslavijo 50.000 ton žita, pravi Reynolds News.

Budimpešta — grob nemških divizij

Padec Budimpešte — prestolnice Madžarske je danes samo še vprašanje dni. Usoda nemških in madžarskih divizij, ki so jih Hitlerjevci izbrali za obrambo Budimpešte in osrednje Madžarske, je bila z zaključitvijo sovjetske obkrožitve dne 26. decembra lani zapečaten. Zopet smo pričali močnemu obkoljevalnemu manevru, ki ga je Rdeča Armada ustvarila po vzgledu stalingrajske bitke prav pred dvema letoma, ki je pripravila pogin 330.000 nemških osvajalcev in po vzgledu jassyjske bitke v lanskom poletju, kjer je bila uničena in razbita armada 250.000 nemških razbojnikov.

Z naglim prodorom nemške vojske v Madžarsko oktobra lani, se je znašlo nemško poveljstvo pred neposredno nevarnostjo izgube madžarskega ozemlja, s čimer bi bilo omogočeno sovjetsko napredovanje v Avstrijo in Češko-slovaško ter odrezana pot nemškim silam, ki se skušajo prebiti iz Jugoslavije. Zbralo je v vsej naglici močne sile in utrdilo vse dohode do madžarske prestolnice, zlasti na levem bregu Donave, od koder je pričakovalo glavni napad sovjetske vojske na Budimpešto. Prav tu pa so se Nemci pošteno uračunali. Rdeča Armada ni napadla Budimpešte od vzhodne strani, marveč z juga in severa. Prekoračila je Donavo in južni Madžarski ter prodirala med Blatnima jezerom in Donavo budimpeštanski pesadki za hrbet od zapadne strani. Istočasno je sovjetska vojska izvedla obkoljevalni manevr severno od Budimpešte na področju donavskega kolena in prispela do mesta Esztergon. Na ta način je bil budimpeštanski sovražnikovi skupini onemogočen umik proti severu. Z zavzetjem mesta Esztergon je Rdeča Armada sklenila obroč tudi na severozapadni strani. Končno so sovjetske čete prekoračile Donavo in se združile s četami, ki so prodirale na desnem bregu Donave. Lahko rečemo, da je bil ves pretekli mesec, mesec težkih vsakodnevnih ofenzivnih bojev za pesamezno železniško postajo, mesta in vasi, prehode preko rek, takorekoč za vsak kilometer zemlje. Ni ga bilo dneva, da ne bi sovjetska vojna poročila našla vsaj 1500 sovražnikovih smrtnih izgub in najmanj prav toliko zajetih nemških in madžarskih vojakov.

Obroč se je sklenil.

Po zaslugi spretnih obkoljevalnih manevrov Rdeče Armade je ostala glavnina nemško-madžarskih sil stisnjena na prestorih Budimpešte. Zastonj so bili vsi obupni nemški poizkusi, da bi se rešili iz jeklenega obroča. Najprej je bila v nekaj dneh od kraja uničena močna nemška skupina ob kolenu Donave, severno od Budimpešte. Zdaj je na vrsti Budimpešta sama, ki je postala za obkoljeno nemško-madžarsko pesadko pravi pekel.

Pekel v Budimpešti

V tem peklu se brani v znamenju neizbežne smrti več kot 10 nemških in madžarskih tankovskih, motoriziranih in pehotnih divizij ter cela vrsta topniških brigad in varnostnih enot. Življenje v mestu je neznošno. Vodovod je uničen, prav tako elektrarna. Prebivalstvo strada in je v stalni življenjski nevarnosti, kajti Nemci na umiku minirajo in mečejo v zrak cele stanovanjske bloke in vse javne zgradbe. Boji divjajo od hiše do hiše in sovjetski vojaki z brezprimernim junštvom uničujejo strojnična gnezda, bunkerje in topniške položaje ter preko nemških trupel nezadržno prodirajo proti mestnemu ostrčju.

Nezaslišani nemški zločin

Da bi ohranilo prebivalstvo pred uničenjem in ohranilo mesto porušenja ter ustavilo nesmiselno

prelivanje krvi je sovjetsko poveljstvo poslalo k nemški obrambi odposlance s pozivom na predajo. Nemški zločinci pa so te odposlance z belo zastavo enostavno postrelili, kar je v zgodovini voja edinstven in nezaljubljen primer, saj so veljali v vseh časih mirovni odposlanci za nedotakljive. Toda s tem si fašistični izrodki ne bodo dolgo varovali svoje kože. Rdeča Armada bo pomandrala sovražnikovo vojsko, pa naj nudi kakršenkoli odpor hoče. Samo ob sebi se razume, da vsa odgovor-

Vesti iz Sovjetske Zveze

Odesi je povrnjena ukrajinska imovina

Del opreme in materiala, ki so ga nemški in romunski osvajači odnesli, je zdaj povrnjen. Štiri velike ladje so pripeljale opremo tovarne za filmske kamere in filmskega študija v Odesi, nadalje raznih laboratorijev in tovarne stekla. Prav tako so Romuni vrnilo gospodarske stroje in, nad tisoče konjskih in traktorskih plugov. Odeška opera pa je dobila nazaj 21 zabojev not.

37 tisoč kmečkih družin v Estoniji je dobilo svojo zemljo

Več kot sedem in trideset tisoč kmečkih družin v Estoniji je dobilo povrnjeno zemljo, ki so jo razdelili med seboj fašistični osvajači. Kmetom pa je dala sovjetska vlada tudi seme, gospodarsko orodje, živino in gradbeni material. Za nakup živine in gradnje hiš je dala država v zadnjem četrtletju oškodovanim kmetom Estonije dolgoročno posojilo v znesku 11 milijonov rubljev.

Naše gospodarstvo

Začasna ureditev financ v osvobojenem delu Jugoslavije

V začetku decembra je finančno poverjenstvo v Beogradu izdalo štiri odloke, s katerimi se začasno urejuje finančno poslovanje v državi. Ti odloki so: 1. uredba o odmeri in pobiranju davkov za II. polletje 1944, 2. navodila za odmero in pobiranje taks, 3. navodila za odmero in pobiranje državnih trošarin in 4. odlok o odkupu in prodaji tobaka ter žigalic.

S prvim odlokom so odpravljene vse davki, ki jih je uvedel okupator oziroma Nedić, prav tako bivši „posebni doprinos“ za obrambni fond. Drugi davki so ostali. To je zemljarina, zgradarina, pridobnina, rentnina, družabni davek in poslovni davek. Ti davki bodo predpisani že za II. polletje 1944.

Za osnovo zemljarine bo vzeti štirikratni predvojni katastrski čisti donos. Ker so se cene življenjskih potrebščin naletno dvignile, bo kljub temu povznanju znašala zemljarina komaj polovico predvojne. Tudi druge vrste davka so urejene tako kot ustreza sedanjim gospodarskim razmeram.

Davek bodo predpisovali in pobirale davčne uprave, oziroma finančne direkcije pod nadzorstvom in kontrolo finančnega poverjenstva in narodno osvobodilnih odborov. Za tiste osebe, ki so kot pripadniki narodno osvobodilnega gibanja pretrpeli žrtve v krvi ali imovini, so določene posebne olajšave, oziroma oprostive plačevanja davkov. Odločbe o tem se bodo izdajale na osnovi mnenj narodno osvobodilnih odborov.

nost za žrtve madžarskega civilnega prebivalstva pada na glave Hitlerjevski kliki krvnikov in ubjalcev,“ tako pripominja sovjetski obvestilni urad.

Na pragu zimske ofenzive

Budimpešta bo padla in to bo prvi veliki dogodek novega leta v poslednji uničevalni bitki. Ta padec pa bo pomečil tudi pričetek velike sovjetske zimske ofenzive. Rdeči Armadi bo prosta pot proti Graecu, Dunaju, proti Bratislavi in Pragi. Pa tudi proti naši meji, proti Murški Soboti in Mariboru.

Uničene tovarne in gospodarstva so obnovljena, zgrajene so nove tvornice

List „Izvestje“ je priobčil dolg članek ljudskega komisarja Kozakova o obnovi sovjetske industrije. Kozakov poudarja, da je bil napravljen velik korak naprej v obnovi pokrajin, ki so bile zasedene po Hitlerjevcih in kjer so Nemci skoraj popolnoma razrušili in uničili industrijo. Ta industrija se že sedaj obnavlja. Iz razvalin nastajajo nove tovarne za najrazličnejše proizvodnje. „Se pred koncem vojne bomo obnovili velik del naše uničene industrije“, piše ljudski komisar Kozakov.

V zvezi s to izjavo je zanimiva izjava sovjetske sindikalne organizacije, ki se je pravkar vrnila z obiska po Italiji: „Obnovljena dela v Italiji se še niso pričela in mesta so že več kot leto dni v neuporabnem stanju.“

Navodila za pobiranje taks ukinjajo večji del taks, ki so veljale v bivši Jugoslaviji, tako, da bo ostalo prav majhno število in sicer take, ki ustrezajo socialnopolitičnim načelom nove države. To se pravi, da so odpravljene vse tiste take, ki ne odgovarjajo tem socialnopolitičnim načelom, četudi pri tem trpi fiskalni interes države. Ukinjene so n. pr. med drugimi vse take za prošnje narednim oblastem. Takse se bodo začasno pobirale v getovini, dokler ne bodo izdelani novi kolki.

Trošarine se bodo pobirale v glavnem od istih predmetov kot doslej, samo v tako majhnih zneskih, da ne bodo imele tistega nesocialnega učinka, kot so ga imele v bivši Jugoslaviji. Na sladkor znaša trošarina 20 dinarjev za kg, na pivo 20 dinarjev za hektolitrske stopinje, na boljše vina 30 dinarjev, na žarnice od 15 do 40 vatov 5 dinarjev za kos, za vsak nadaljni vat še 50 par, na električni tok 1 dinar za kwh, na pegonski tok 1.10 dinarja na kwh, na kvas 20 dinarjev za kg, na žganje 100 dinarjev za eno hl stopinjo. Da so ti zneski res minimalni, se vidi iz tega, če stane v Beogradu 1 kg sladkorja 220 din, 1 kg kvasa 520 din.

Pomočnik finančnega poverjenika dr. Obrn Blagojević v komentarju k tem odlokom pripominja, da se vsi ti ukrepi začasne narave in narekovani od neobhodnih potreb narodno osvobodilne borbe, da se pa pripravljajo obsežna reforma vsakega davčnega sistema v interesu širših ljudskih plasti.

KULTURA

Koncerti vojaške godbe Glavnega štaba

V začetku decembra je priredila vojaška godba našega Glavnega štaba na osvobojenem ozemlju tri koncerte s sporedom, ki je, sodeč po odobranju, ljudem močno ugajal. Vojaški nastop godbenikov, enotna uniforma, istočasno dviganje glasbil, posebno pa disciplinirana pozornost na kapelnika ob začetkih skladb je napravila ugoden vtis na poslušalstvo in ga živo pritegnila; mnogo tečnih utopov in dobro izpeljanih prehodov je imela za posledico. Ni pa še dosegla tiste stopnje, ko spremlja neprenehoma kapelnikove znake med izvajanjem samim, kar je prvi pogoj za brezhibno posajanje ter osnova umetniškega izvajanja. Na nedovršenost je opravičljiva iz naslednjega:

Vojaška godba Glavnega štaba obstoja od aprila 1944. Naporni so bili poskusi prvih devetih članov, da bi izvabili iz svojih glasbil raznovrstne kakovosti ugoden zvon. Toda številni godbeniki so naraslo po nekaj tednih na 22 članov, večinoma metličanov in črnemelčanov. Ti so se straili v glasbeno telo, ki si je našel nalogo, da razvedri in spozna nared in vojsko po osvobojenem ozemlju predvsem s partizanskimi pa tudi starejšimi, času primernimi skladbami. Vežbanja in tečajnega ugaševanja se je lotil por. Adamić ter zasnoval prve uspešne nastope. V avgustu se je godba povečala na 40 mož. Takrat so pristopili večinoma novinci iz štajarskih revirjev. Pod vojaškim kapelnikom kap. Lorbecem je ta pomnožen korpus zmelog 24 nastopov, med njimi 15 samostojnih kon-

certev in navežbal 25 koranic, 4 ouverture, parafraze, venčke in tako dalje. V godbi je le 6 poklicnih godbenikov. Nima izbire glede na nabavo instrumentov in ne pozna udobnega vežbanja mestnih vojaških godb. Kljub temu se že letovja skladb, ki postro menjavajo glasbeni izraz, značaj in tempo — komadev begatejše vsebine in težavnije izvedbe kot pa to maršji in plešni komadi. Tako smo čuli poleg koranic „Komandant Stane“, „Vse je pokošeno“, „Nove moči“, in „Za Titom“ (ki sta jih priredila dirigenta kapetan Lorbek in poročnik Adamić po Pahorjevih, Kozinovih in narodnih motivih), Rossinijevu predigro k operi „Tancredi“, Dvorakovo „Slovanski ples“, potpuri iz Smetanove „Predane neveste“, manj pomembni Sedlčkov „Beograd v noči“, Šrabčev „Dalmatinski čajkaš“ ter Straussov valček.

Spored je bil razdeljen na dva dela. Prvega je vodil kapelnik Adamić, drugega Lorbek. Oba naša dobra poznavalca godbe na pihala sta si prizadevala, da čimbolj prikloneta godbenike nase, zaokrožita skladbo in izvabita iz godbe čim ugodnejši zvon. Tako prizadevanje naj bo po dirigentskih predpisih v skladu s vsebino skladbe, pa svoji jasnosti in okretnosti razumljive godbenikom in prijetno poslušalcom. Naloga naloga je rešil spretnostjo por. Adamić. Naloga pa obema dirigentoma v bodoča tem več odgovornosti, čim zahtevnejših komadev se bosta lotila. Pohvalo zasluži ugodna svedna ed-tehtanost in uravnovesenost med posameznimi skupinami pihala in trobil; intonacija je bila čista, le rogovci so je tu in tam s malokostnim izvajanjem kvarili. Zal ni močno bistvene olepšati zvoka na glasilih, ki se naši vojaški godbi na razpolago. Zato zveni marikatno mesto premalo

S posebnim odlokom je določen odkup tobaka. Odkupne cene bodo povečane za 200 odstotkov. Odkupljeni tobak se bo predelal v državnih tovarnah v Petrogradu, Nišu, Šabcu in Skoplju. Izdelovalce se bodo razne vrste cigaret in dve vrsti tobaka za plpo. Med drugim se bodo izdelovale tudi posebne partizanske cigarete. Prodajne cene se bodo povišale samo za 100 odstotkov.

Gospodarske vesti

Bolgarija mora vrniti iz Jugoslavije in Grčije odnešeno blago. Na prvi seji Komisije za izpolnitev pogojev premirja je bilo sklenjeno, da morajo vsi bolgarski državljani in uradi v petih dneh prijaviti vse stvari in vse blago, ki je bilo za časa bolgarske okupacije odnešeno z ozemlja Jugoslavije in Grčije, ne glede na to, ali so te stvari bile državna ali zasebna last.

Ustanovitev državnega statističnega urada v Beogradu. Pri Predsedstvu NKOJ-a je bil s posebnim odlokom ustanovljen statistični urad za Jugoslavijo kot vrhovni statistični organ. V odloku je določeno delo in območje državnega statističnega urada.

Notariat je ukinjen. Z odlokom od 19. novembra t. l. je Predsedstvo AVNOJ-a ukinilo notariat v naši državi. Poklic notarjev, oziroma javnih beležnikov je s tem odpravljen. Odslej bodo vsa opravila, ki so jih vršili notarji, izvrševala sodišča, kar bo zelo pocenilo sklepanje raznih pogodb, za puščinske obravnave itd.

Invalidom se povišuje invalidnina. NKOJ je izdal odlok, s katerim se jugoslovanskim invalidom iz prejšnje in te vojne povišuje invalidnina za 100 odst. Za invalide narodnoosvobodilne vojne ta odlok ne velja, ker bo zanje poskrbljeno s posebnim zakonom. Za te invalide kakor tudi za preživnino družin padlih borec in bovcov, ki so še bore, je bila določena zaenkrat vsota 300 milijonov dinarjev, t. j. za čas, dokler te invalidnine in te preživnine ne bodo urejene s posebnim zakonom.

Plačevanje najemnine v Beogradu. Z naredbo komandanta mesta Beograda z dne 23. oktobra t. l. je bilo ustavljeno vsako plačevanje stanovanjskih najemnin za tolike časa, dokler ne bi bilo urejeno vprašanje delavskih mezd in uradniških plač. Ko je bilo medtem to vprašanje urejeno, se je pričela obveza plačevanja najemnin zopet s 1. decembrom t. l.

Uradniške plače. Z odlokom AVNOJ-a so bile v Srbiji plače državnih namestencev začasno urejene primerne današnjemu gospodarskemu položaju in finančnim razmeram. Določena je bila najmanjša plača za vsakega državnega uslužbenca, ki mora znašati najmanj 6.000 dinarjev. Hkrati je določeno, da ne sme nobena plača presežati zneska 12.000 dinarjev. Vse plače se torej zibljejo med temi dvema zneskoma. Poleg tega določa vsak uslužbenec še doklade za otroke in sicer povprečno za vsakega okoli 1.000 dinarjev. Vlada je pojasnila, da zaradi težkih finančnih razmer se sedaj ne more plače bolj povišati, zato naj državni uslužbenci ustanavljajo nabavljalne zadruge za življenjske potrebščine. Te naj nabavljajo v Vojvodini, kjer je živež za 300 odst. cenejši kot v Beogradu. Takim zadrugam bo država v vsakem pogledu pomagala, tako pri posredovanju nakupa kot z dajanjem kredita in prevoznih sredstev.

Preskrba Beograda s hrano. Da bi se znižale cene na beograjskem tržišču in da bi bila zagotovljena preskrba beograjskega prebivalstva z življenjskimi potrebščinami, je Poverjenstvo za trgovino in industrijo dovolilo Srbski zadrugi zvezi nabavljati živež v Vojvodini. Poverjenstvo je zaprosilo civilne in vojaške oblasti na ozemlju Vojvodine, da nudijo svojo pomoč Srbski zadrugi zvezi pri nabavi življenjskih potrebščin. Srbska poljedelska zveza je doslej kljub vsem prometnim težočam uvozila v Beograd 60 vagonov

naših, prekičee, prerzko. Sočnost skladbe pa navisi od spretno instrumentacije, ki dela v partizanskih koranicah čast našima kapelnikoma — instrumentatorjema.

Večja delavnost naših skladateljev na področju vojaške glasbe bi bila njenemu razvoju le v prid. Petem bi brez ikode izesale izvedbe takih del, kot je Straussov valček. Odklanjamo ga, najsi je še tako prikupen, ker ga danes ne moremo poslušati brez zavestnega očitka, da nam skuša olepšati in prikupiti čas, alog, razmere in kraje, proti katerim se borimo.

Vojaška godba Glavnega štaba je poleg Invalidskega pevskega zbora tisto združenje, ki naj zadovoljuje preproste, glasbe željne borec in neborce. Druga naj njihovo zavest in navdušenje z izvedbo partizanskih motivov. Naj pa tudi vzgaja najpreprostejšo poslušalce, da postajajo dostopnejši za globlja glasbena doživljanja. V vsakem spondu bedi torej novo zrne, nova kal, ki more saneliti v izvajalcih in poslušalcih večjo sprejemljivost in temeljitejšo razumevanje glasbenih del.

Opisani trije nastopi popolnoma opravičujejo nade, da se bo naša vojaška godba še nadalje z vse resnostjo in vztrajnostjo lotila omenjenih smernic. Temeljita vigranost in dobršna zmogljivost pa upravičujeta njen že nemali ugled in sloves po osvobojenem ozemlju. Pavel Šivice

ZAPISKI

Razstavo tiska, prvo na osvobojenem ozemlju Primorske, je pripravil v Ajdovščini okrajni izvršni NOO v zvezi s propagandnim odsekom IX. korpusa. Razstava je dajala vse popolnost, ki je v današnjih razmerah pričakovati. Ob

Iz življenja Osvobodilne Fronte

Volitve v severnoprimorskem okrožju

17. decembra so aktivisti severnoprimorskega okrožja na velikem zborovanju izvolili okrajni plenum in tajništvo OF. Med številnimi aktivisti in delegati so prevladovala žene, kar je znak, da mobilizacija v okrožju dobro uspeva.

Tov. dr. Jože Vilfan, tajnik POOF, je govoril o zunanjem in notranjem političnem položaju in podčrtal pomen dosledne mobilizacije. Tov. Živa Kraigher je prikazala pravilno delo tajništva in pomoč, ki naj je dajejo ti krajevni NOO. V plenum je bilo izvoljenih 36 članov, v tajništvo pa 14 s tajnikom tov. Pervanjem. Zborovalci so poslali pozdrave maršalu Titu, Rdeči Armadi in zahtevale italijanski vladi, da omogoči slovenskim vojakom na Sardiniji vstop v NOV.

Pokrajinska seja SPZZ na Primorskem

9. in 10. decembra je bila pokrajinska plenarna seja SPZZ-a. Okrožne in okrajne aktivistke iz vseh predelov Slov. Primorja so polgale račun o dosedanjem delu in naredile načrt za delo, ki mora biti izvršeno do drugega kongresa slovenskih žen. Do takrat je treba naše žene tako aktivizirati, da bodo prevzele vse dele mobiliziranih tovarišev. Organizacija bo med časom zajela vse vasi zapadne slovenske Benčije, v katero doslej še ni prodrla.

Konferenca žena škofjeloškega okrožja

Dne 15. XII. 1944 se je vršila na osvobojenem ozemlju prva konferenca žena škofjeloškega okrožja. Zbralo se je okrog 150 žena, da se porazgovore o svojem sedanjem delu in napravijo načrte za bodoče dni, ko bodo morale prevzeti na svoja ramena skoraj vso politično, upravno in gospodarsko delo tovarišev, ki odhajajo v vojsko. Zborovanja se je udeležila tudi tov. Lidija Šentjurga, ki je zborovalkam izročila pozdrave SNOŠ-a in podala politični pregled. Navzoči so bili tudi člani POOF za Gorenjsko in POOF za Slov. Primorje. Ko so pretehtale vsa važna vprašanja, so žene izvolile sedem najbolj poštvovalnih tovarišic, ki bodo zastopale okrožje na drugem kongresu SPZZ.

kranjskega

Kljub številnim sovražnim zasedam in patrolam je prišlo na zborovanje, ki je bilo v neposredni bližini okupatorjeve postojanke, okrog sto legalni iz vasi, trgev in mest. V imenu POOF je žene pozdravil tov. Bogdan Osolnik in jim izrekal priznanje za delo, ki ga je kljub vedno večjemu švabobranskemu divljanju opravljajo s tolikim uspehom. Tov. Rada je govorila o organizaciji SPZZ in njenih nalogah in poudarila potrebo po večji politični izgradnji. Nato so žene določile odposlanke, ki jih bodo zastopale na II. kongresu.

in notranjsko-ribniškega okrožja

V notranjsko-ribniškem okrožju je bila za vse okrožje konferenca žena. Udeležilo se je okrog 70 delegatki, ki so v navdušenjem podprejale zahtevo doslednega izvajanja mobilizacije. Pod geslom „Vse za našo vojsko“ so žene pripravile lep božič vsem borcem, ki se nahajajo v njihovem okrožju.

Sklep zborovanja je bil, da bodo žene do II. kongresa SPZZ podvrole svoje delo in da se bodo temeljito pripravile na II. kongres.

zelenjave. Iz pisanja beograjskih listov se vidi, da vladi vprašanje živeža in poljedelskih proizvodov ne dela skrbi, ker je tah proizvodov na osvobojenem ozemlju dovolj. Težkoče so le zaradi pomanjkanja prevoznih sredstev.

centralnih listih in brošurah je bila begala zbirka pokrajinskega in vojaškega tiska, postrofi pa so dajale še razstavljene fotografije o naši borbi. Ljudje so razstavo radi in v velikem številu obiskovali, kar nam je najboljšo jamstvo, da je bila pomemben kulturn in propagandni dogodek za Slovensko Primorje.

Prešernovo zdravljico je izdelal za steklotipno njeuna nastanka (1844 — 1944) Pokrajinski odbor OF za Gorenjsko v prvi bibliofilski izdaji. Če upoštevamo vse pogoje, pod katerimi je delo nastalo, moramo priznati, da smo dobili s tem knjigo, ki jo bomo lahko vrstili med najlepše izdelke partizanskega, zlasti pokrajinskega tiska. Vsaka kitica Zdravljice je natančna z rdečimi črtami na prozernem papirju in opremljena s slatimi vinjetami, ki jih je zamislil tovariš Vihor. Vso kitico spremlja celostranski lineraz, delo tovariša Janeza, ki je spet nov ljudski talent, zrasel iz naše borbe. Knjigo je opremil in tiskal v 1500 numeriranih izdajah Trilof na Gorenjskem.

Fotografiranje je priredilo za božične praznike na osvobojenem ozemlju 24 fotoreporterjev in fotografov amaterjev. Po vsebinski strani ne bilo silo grupiranje v osem poglavij: letošnja jesen, prikaz najpomembnejših dogodkov, vodilnih osebnosti in jesenjskih značilnosti osvobodilne pokrajine iz jeseni 1944; Gradimo, obnavljamo; Vse za partizane; v pohod; Ranjeni; Grobovi junakov; pomniki nastopov IPZja, godbe Glavnega štaba in predstava SNGja. Razstavo je priredila fotokitica Propagandne komisije pri IOOF. Kljub skromnim tehničnim sredstvom je bila na deseti višini. Obiskalo jo je v nekaj dneh nad 2000 ljudi.

